

Thomas RYCKEWAERT

Theatermaker, aan de slag met Genesis

Als acteur was Thomas RYCKEWAERT (34) recentelijk te zien in de vernieuwende televisiereeks *The Spiral*. Als regisseur legt hij nu de laatste hand aan *Genesis (I, II, III)*, een drieluik van lezingen, een eucharistieviering en een woordloos theaterstuk, met elkaar verbonden door het eerste Bijbelboek.

‘Het zwijgen kan niet verbeterd worden’

Jozefien VAN HUFFEL

Genesis (I, II, III) gaat in première op 19 oktober tijdens *Possible Futures*, het slotfestival van VOORUIT100. Voor de bijbehorende programmakrant legde het kunstencentrum aan de artiesten een invuloefening voor. „Binnen vijf jaar wil ik een wereld met meer... en minder... en daarvoor zal ik...” Meer dan een woord vulde Thomas RYCKEWAERT niet in, „STILTE”, in drukletters. En ook als hij over zijn project praat, weegt hij elk woord zorgvuldig af.

– *Hoe komt u bij het boek Genesis terecht?*
Een tijd geleden zocht ik voor een project zestig specialisten, met wie mensen dan in een theater in gesprek gingen. Er was een voetbaltrainer en een politicus, maar ook een Bijbelvertaler. Pieter Oussoren werkte 35 jaar in zijn eentje aan de Naardense vertaling. Ik bezocht hem en vroeg onder meer welk Bijbelboek hij het beste vond. Dat was Genesis.

Ik begon te lezen, voor het eerst. Ik zat als kind op een katholieke school, maar de manier waarop ik er met de Bijbel in aanraking kwam, nodigde niet uit tot lezen. Nu was ik van mijn melk. Genesis is kleurrijk, ontroerend, bloederig. Alles zit erin. Dus wilde ik met het boek aan de slag.

– *Waarom een triptiek met eucharistie?*
Drie jaar geleden deed ik een soortgelijk project over Darwin, met lezingen, een installatie en een toneelvoorstelling. Dat pakte goed uit. Achter de viering zit echter nog een verhaal. Een aantal jaar geleden wilde mijn moeder met kerst graag met haar kinderen naar de middernacht-mis. Het bleek teleurstellend. De microfoon werkte niet, de priester leek niet te geloven wat hij aan het doen was. Mijn moeder keek schuldbeust naar mij en ik beloofde dat ik haar zou meenemen naar een mooie viering. De eucharistieviering heeft alle troeven om een goede voorstelling te zijn. Het meest fantastische gebouw, de mooiste psalmen op muziek, een orgel, prachtige rituelen en verhalen.

– *Vond u meteen een kerk en een priester?*
Ik had ook een acteur in een ontwijde kerk kunnen zetten, maar de uitdaging was net om de samenwerking met de Kerk aan te gaan. Ik woonde in meerdere steden eucharistievieringen bij. Toen bleek

Thomas Ryckewaert: „Ik las Genesis en was totaal van mijn melk. Eigenlijk zit alles in dat boek.” © Kristof Ghyselinck

dat Vooruit het project mee produceerde, dacht ik meteen aan de Sint-Baafskathedraal. Ik nam contact met bisschop Van Looy en die was enthousiast.

Uiteraard had ik ideeën voor de viering. In Joris Polfliet, die als ik het goed begrijp waakt over de liturgie in Vlaanderen, vond ik een partner. We zitten op dezelfde golfengte. Hij schreef een artikel, *De kunst*

„Ik vind het dramatisch interessant om twijfel in een viering toe te laten”

van het vieren, waarin hij priester en acteur vergelijkt. De acteur moet achter elk woord staan dat het personage uitspreekt, met overtuiging en aandacht voor vorm. Dat geldt ook voor de priester.

– *In welke mate regisseert u de viering?*
Met Joris en met Ludo Collin, de rector van de kathedraal die zal voorgaan, stel ik de viering samen. Het enige dat afwijkt van de regel, is dat we niet de lezingen nemen

die het lectionarium vastlegt. In de eerste lezing, uit Genesis 3, zoekt God de mens die zich verstopt. De mens is de kroon op de schepping, maar even later is God hem bij wijze van spreken al kwijt.

De tweede lezing komt uit de brief van Paulus aan de Romeinen, waarin hij Adam en Christus vergelijkt. Dan volgt het evangelie. Jezus aanroept zijn Vader in de Hof van Olijven: „Laat deze beker aan Mij voorbijgaan.” We zien de meest goddelijke mens in de meest menselijke gedaante. Hij weet wat Hem te wachten staat, maar het angstzweet breekt Hem toch uit.

Ik vind het interessant om in een viering de twijfel toe te laten. Zowel in de eerste lezing als in het evangelie loopt de communicatie tussen mens en God spaak. Eerst is de Vader op zoek naar de mens, dan is de Zoon op zoek naar de Vader, die zwijgt. Dat is dramatisch interessant. En een religie waarin twijfel ontbreekt en die de waarheid in pacht heeft, terwijl niemand het goed weet, schrikt mensen af.

– *En de rest van de viering?*
Ludo Collin schrijft de homilie, Joris de voorbeden. Het zestigkoppige koor zal

niet zitten waar je het verwacht en een Italiaanse lichtontwerper belicht de kathedraal. De ingrepen zijn dus voornamelijk vormelijk. Wel repeteren we de viering, met aandacht voor waar er stilte valt en waar net niet en hoe lang die stilte duurt.

– *Hoe verhouden de drie delen zich?*
In de eucharistie wordt gewoon voorgelezen uit Genesis, maar wie de lezingen voordien bijwoont, leert waar het verhaal vandaan komt en hoe je het kunt plaatsen. Elk deel spreekt zijn eigen taal en wordt in zijn waarde gelaten. In het wetenschappelijke luik is het spreken belangrijk, in de viering het zingen en in de voorstelling, die zonder woorden is, het dansen. Het zwijgen kan niet verbeterd worden, zoals Willem Elsschot zei.

Genesis (I, II, III) in Gent op 19 oktober, met om 18 uur de eucharistieviering in de Sint-Baafskathedraal. In 2014 in Turnhout, Leuven, Antwerpen en Brussel. Info op www.margaritaproduction.be of via 02 410 63 33.